

νεται σάν ἀπὸ τὸ πάθος τοῦ Μυσσέ. Σ' ἓνα μόνο ἀπὸ τοὺς σκηπτούχους τοῦ σύγχρονου γαλλικοῦ τραγοιδίου ὁ Ψυχάρης φαίνεται πὼς φέρνει εὐλαθητικὸ προσκύνημα: εἶναι ἡ μεγαλόστομη ψάλτρα τῶν «Eblouissements».

Mais vous surtout, grande Noailles
— Que de trop loin je suis hélas ! —
Vous avez gagné vos batailles
Avec le souffle ardent d' Hellas.

Μὰ τί μοῦ χρειάζεται ὁ Γωτιέ, ὁ Μυσσέ καὶ ἡ Noailles ! Στὸ βᾶθος τῆς σκηνῆς ἴσκιαι ἀστραποτυμένοι, τρικυμισμένα σύγνεφα πλατιά, μοῦ παρυσιάζονται, ἀργοπερνᾶν, καὶ μοῦ γενεύουνε νὰ σωπάσω. Μήπως εἶναι: «Τὸνειρο τοῦ Γιαννίρη», Τὰ Δυὸ Ἀδέρφια, τὰ Τραγούδια χωρὶς στίχους;

Τὸ λιγοστὸ τοῦτο, πρόχειρα χυμένο σημεῖωμα, θὰ ἔπρεπε νὰ συμπληρωθῇ ἀπὸ ἓνα κεφάλαιο χωριστὸ τῆς ἀνέκδοτης μελέτης μου γιὰ τὸν Ψυχάρη, ἐπιγραφόμενο «ὁ Ψυχάρης, γάλλος λυρικός». Ἐκεῖ τοὺς στίχους τοῦ ποιητῆ, μάλιστα κάποιους ἄλλους, ποὺ δὲν περιέχονται στὸ βιβλίον τοῦτο, τοὺς ἐξετάζω ἀπὸ μίαν ἄλλη τους ἔψη. Μὰ δὲν ξέρω πότε, καὶ ἂν θὰ κατορθώσω τὸν πόθο μου. Γιατὶ δὲν **ἐργάζομαι πιά**. Καὶ σήμερα, ἐξαιρετικά, γιὰ **χάρη** τοῦ Ψυχάρη, μάλιστα σὲ τέτοια περίσταση τῆς ζωῆς του, κράτησα στὸ χέρι τὸ κοντόλι. Γιατὶ τώρα, ὅλα, καὶ τὰ γύρω μου καὶ τὰ μαρμαρά μου, πρόσωπα καὶ πράγματα, σὰ νὰ τὰ φοβᾶμαι καὶ σὰ νὰ τὰ σιχαίνομαι, καὶ πρῶτ' ἀπ' ὅλα τῆ θεῖα Ποίηση, καὶ ἔτι μᾶς τὴν ἐμπνέει. Καὶ παρακαλῶ γνωστὸς μου καὶ ἀγνώστους νὰ μὴ μ' ἐνοχλήσουν τοῦ λοιποῦ ρωτώντας με ἢ ζητώντας μου.

10 τοῦ Μαγιοῦ 1913

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΟΡΝΙΘΟΣΚΑΛΙΣΜΑΤΑ

ΕΥ!....

Πολλοὶ γράφανε γιὰ τὶς κακοτυχίες τοῦ Μπαῖρον, μὰ γὰρ μοῦ φαίνεται πὼς βρῆκα τὴν πιὸ μεγάλην.

Στὴν Ἑλληνικὴ μετάφρασή του (Δὸν Ζουάν, II'. 46), ὁ μεταφραστὴς γράφει:

«*Κτύπει μὲ τὴν μάλιστα, ἀμαξεῦ!*...»

Εἶναι ἢ δὲν εἶναι ἡ μεγαλύτερη κακοτυχία του;

ΤΙ ΣΟΥ ΕΙΝ' ΩΣΤΟΣΟ ΑΥΤΟΣ Ο ΝΟΥΣ!....

Ὁ μακαρίτης Αὐγουστος Μπόλτς μετάφρασε μιὰ φορὰ ἓνα διήγημα τοῦ Δροσίνη. Ἄμα τέλειωσε τὴν μετάφραση ἔγραψε σ' ἓνα φίλον του.

— «Τέλειωσα μίαν ὁμορφὴν ἐργασία. Σὲ ὅλο τὸ ἔργο μονάχα μιὰ λέξη μὲ δαιμόνισε, γιατί δὲν τὴ βρῆκα σὲ κανένα λεξικό, ἢ λέξη *τουζλοῦκι*. Ἄπ' τὸ νόημα ὁμως κατὰλαβὰ πὼς σημαίνει: *ἀρχιτεχνικός*».

ΓΑΥΡΟΣ ΟΡΝΙΘΗΣ

ΤΡΙΑ ΛΟΓΙΑ (*)

ΕΝΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

(Un cas de conscience)

Τὰ ἰδιαίτερα, τὰ κρυφὰ τῆς ψυχῆς μας, καὶ μάλιστα ὅσο εἶναι πολὺ βιθειά, δὲν μποροῦνε νὰ ὀρμηνευτοῦν σὲ πεζὸ λόγο, γιατί αὐτὸς τὰ λέει ὅλα φανερά καὶ ξάστερα, μὲ ὅλες τους τὶς λεροτομέρειες. Ἡ ψυχὴ εἶναι ντροπαλὴ, καὶ αὐτὴ ἢ ντροπαλότητά της συβιβάζεται πιὸ καλὰ μὲ τὴν ποίηση, ποὺ τὰ λέει σκεπαστὰ καὶ ἀόριστα τὰ πράγματα. Ἡ ποίηση βγάζει κρυγὲς ποὺ ὁ πεζὸς ὁ λόγος δὲν μπορεῖ νὰ τὶς βγάλῃ. Γι' αὐτὸ γράφτην' ἔτσι, μὲ ῥίμα, αὐτὴ ἢ μικρὴ Συλλογή. Κι ὅμως ἐγὼ θὰ προτιμοῦσα νὰ σωπάσω ἀκόμα καὶ μὲ στίχους, ἢ τὸ ἐλάχιστο νὰ περιμένω προτοῦ νὰ βγάλω τοῦτο τὸν τόμο ποὺ εἶναι ἀπὸ σάρκα καὶ ἀπὸ αἷμα. Μὰ ὁ διάολος τ' ἔφερε καὶ τὸ κοινὸ ἔκανε, βλέπεις, μεγάλο λόγο γιὰ τὸ ἄτομό μου. Εἰπώθηκε καὶ πὼς ἔκανα καὶ ἔγκλημα ἀκόμα. Μπορεῖ νὰ κανῆ καὶ ἔγκλημα, μὰ βέβαια ἦνι ὅπως τὸ νοιώθουνε μερικοὶ ποὺ παίρνουνε μονάχοι τους τὸ δικαίωμα νὰ καταδικάζουν ἀσυλλόγιστα. Κι ἀκόμα καὶ μὲ τὴν ἔννοια ποὺ δίνουνε σ' αὐτὸ, πάντα εἶν' ἔγκλημα ἐνὸς ποιητῆ, δηλαδὴ ἀνθρώπου ποῦ ἔχει ἰδιαίτερα, δικὰ του ὁράματα, δικές του αἴσθητες. Κι ἄλλο ἀκόμα: ἄσκετα μὲ τὸ δικό του τὸ ἄτομο, σὲ κάθε ἱστορία ποὺ ἀναφέρονται μεγάλα, ἱστορικὰ ὀνόματα, χρέος του εἶναι νὰ βάζῃ τὰ πράγματα στὴ θέση τους, ἔστοντας καὶ μὲ τὸ νὰ πρόκειται γι' ἄλλους.

Πρέπει τὸ λοιπὸν καὶ ὁ συγγραφέας νὰ τῆ τὸ λόγο του. Θὰ τότε ποῦνε οἱ στίχοι του. Ὅμως οἱ στίχοι θὰ ποῦνε πρῶτα-πρῶτα τὸν πόνο, τὸν ἔρωτα, τὴν τύχη τῆς συνείδησης θὰ δηγηθοῦνε τὴν ἱστορίαν τριῶν καρδιῶν. Κι ἂν χάνουνε κρίσεις κάπου-κάπου καὶ ἂν κοροϊδέψουνε, θὰ τὸ ποῦν αὐτὸ μ' ἓνα λυγμό. Αὐτὲς οἱ διαφορὲς ἀλλαγὲς τῆς ἴδιας μουσικῆς, μιᾶς μουσικῆς ποὺ ἔχουμε μέσα μας, προέρχονται ἀπὸ μιὰ ἔνια, μιὰ ἀμφιβολία ἠθικὴ, ἓνα ζήτημα τῆς συνείδησής μας, δύσκολο ζήτημα, καινούργιο καὶ γι' αὐτὸ μὲ γενικὸ ἔνδιαφέρον. Γι' αὐτὸ, σὲ τοῦτο τὸν πρόλογο, σ' αὐτὲς τὶς εἰρηνικὲς καὶ ἡσυχῆς σελίδες ποὺ βάζω δίπλα στὴν ποιητικὴ φορτούνα ποὺ θ' ἀκολουθήσῃ πάρα πέρα, θὰ ἀναπτύξω αὐτὸ τὸ ζήτημα τῆς συνείδησης μὲ τὴν πιὸ μεγάλην γενικότητα,

(*) Ὁ πρόλογος τοῦ «Le crime du Poëte» τοῦ Ψυχάρη.